

37.091.3::811.163.41

821.163.41.09-2 Нушић Б.

<https://doi.org/10.18485/kij.2023.70.2.16>

НАТАША Б. СТАНКОВИЋ ШОШО*
Универзитет у Београду
Филолошки факултет

Оригинални научни рад
Примљен: 20. 10. 2023.
Прихваћен: 28. 10. 2023.

КОМЕДИЈА *ГОСПОЋА МИНИСТАРКА* БРАНИСЛАВА НУШИЋА У САВРЕМЕНОЈ НАСТАВИ

У раду се наводе и образлажу теоријска гледишта и практични поступци у наставном проучавању комедије *Госпођа министарка* Бранислава Нушића у другом разреду гимназија и средњих стручних школа. Методичка гледишта имају за циљ да покажу како се литерарним и театролошким приступима у наставном проучавању ове комедије могу остварити наставни циљеви и исходи предвиђени за дати разред. Корелативним интердисциплинарним и интермедијалним приступом остварује се стваралачка, истраживачка и продуктивна наставна интерпретација једне од најзначајнијих Нушићевих комедија у савременој школи.

Кључне речи: наставна интерпретација, комедија, Бранислав Нушић, савремена школа.

1. Увод

Бранислав Нушић је створио један од најобимнијих опуса у српској књижевности. Огледао се у многим жанровима, али је највеће домете остварио у комедиографском раду. Сагледавши Нушића као следбеника Стерије и Трифковића, историчар књижевности Јован Деретић истиче да је он „у својим најбољим комедијама сјединио значајност Стеријине комедиографске тематике с виртуозношћу Трифковићеве сценске технике, те је, премда није досегао дубину најбољих Стеријиних комедија, створио најпространији, најживописнији и најразноврснији комични свет у српској књижевности” (Деретић 1983: 83).

Комедија *Госпођа министарка* настала је у последњој деценији пишчевог живота. Премијерно је приказана у режији Витомира Богића 25. маја 1929. године у Народном позоришту у Београду. Главни лик тумачила је Жанка Стокић. Током тринаест сезона представа је приказана двеста пута. За потоња извођења заслужни су редитељи Драгољуб Гошић (Народно позориште, 1945), Душан

* natasoso06@gmail.com

Владисављевић (Народно позориште, 1955), Бојан Ступица (ЈДП, 1958), Бранислав Борозан (Народно позориште, 1964), Миленко Мисаиловић (Народно позориште, 1982), Јагош Марковић (Народно позориште, 2004), Тања Мандић Ригонат (позориште „Бошко Буха”, 2013). Улогу Живке Поповић маестрално су обликовали Љубинка Бобић, Радмила Савићевић, Оливера Марковић, Мирјана Карановић, Радмила Живковић, Светлана Бојковић, Сања Крстовић и Горан Јефтић. Комедијом *Госпођа министарка* Нушић је на духовит начин разобличио мањкавости малограђанске средине и карактерне недостатке појединаца који су на власти или су блиски власти.

На основу анализе наставних програма за гимназије и средње стручне школе увиђа се да је комедија *Госпођа министарка* уведена у наставно проучавање педесет година касније у односу на комедије *Народни посланик*, *Ожалошћена породица*, *Покојник* и *Сумњиво лице*. Она се обрађује од 2014. године у другом разреду средњих стручних школа и гимназија:¹

	I разред	II разред	III разред	IV разред
1969.	<i>Народни посланик</i>	/	<i>Ожалошћена породица, Покојник, Сумњиво лице</i>	/
1988.	/	<i>Народни посланик, Покојник</i>	/	/
1989.	/	<i>Народни посланик, Покојник</i>	/	<i>Ожалошћена породица</i>
1990/91.	/	<i>Народни посланик</i>	/	/
2011.	/	<i>Народни посланик</i>	/	/
2014.	/	<i>Госпођа министарка (средње стручне школе и специјализоване гимназије)</i>	/	/
2019.	/	<i>Госпођа министарка (гимназије општег смера, друштвено-језичког и природно-математичког смера)</i>	/	/

Табела 1. Заступљеност Нушићевих комедија у наставним програмима за гимназије и средње стручне школе

Одобрене читанке за 2. разред гимназије (Сувајџић и др. 2020; Мркаљ/Павловић 2020), које су приређене у складу са важећим програмима наставе и

учења из 2020. године, садрже репрезентативне одломке из комедије *Госпођа министарка* и пропратну дидактичко-методичку апаратуру (објашњење мање познатих речи и израза, теоријска објашњења, задатке за истраживачко читање, занимљивости из секундарне литературе, изворе и литературу). У њима је акценат стављен на корелацију драмског текста са позоришном и филмском уметношћу. Добро осмишљена методичка апаратура омогућава ученицима читање и тумачење ове Нушићеве комедије и оспособљава их за самостално тумачење, али и за стварање компетентног књижевноисторијског увида у пиščев опус. Средњошколске читанке су осмишљене тако да уважавају методичке принципе индивидуализације, поступности и систематичности, као и јединства теорије и праксе. Одабиром репрезентативних одломака приређивачи читанки настоје да мотивишу ученике на сагледавање доминантних вредности текста (проучавање драмских лица са моралног становишта и увиђање негативних појава у друштву), подстичу критичко мишљење, индивидуалност, иницијативу у образлагању гледишта и вођење аргументованог дијалога. Ученици се упућују да запажају сличне појаве у свакодневном животу и савременом друштву, да образлажу властите ставове и уверења, сагледавају проблеме из различитих углова и заузимају критички став према њима. Сагледавање Нушићевог књижевног стваралаштва у културноисторијском контексту омогућава ученицима да разумеју време и услове настанка дела и доведу у везу објективну стварност са њеном естетичком корелацијом.

2. Наставни циљеви и читалачке компетенције

Уметничке вредности и особености комедије *Госпођа министарка* Бранислава Нушића омогућавају остваривање следећих наставних циљева:

Образовни циљеви: Мотивисати и припремити ученике за истраживачко и доживљајно читање и проучавање комедије *Госпођа министарка* Бранислава Нушића у наставном контексту. Сагледати књижевноисторијске околности настанка ове комедије. Аналитичко-синтетичким поступцима истражити њене доминантне уметничке вредности, посебно литерарне проблеме, ликове, динамичност радње, хумористичке поступке, идејни слој и стилогене вредности у драмском делу. Подстичати ученике да уметничке вредности откривају и објашњавају сагледавањем одговарајућих облика казивања (дијалога и монолога). Тумачити оригиналност и плодотворност хумора у комедији и његову улогу у разоткривању моралних слабости ликова. Драмска лица проучити са социјалног, моралног и психолошког становишта. Откривати и тумачити њихову особеност, начине испољавања унутрашњих конфликта и сукобе са другим актерима драме и средином. Сагледати уметничка средства хумористичког разобличавања друштвених појава приказаних у делу. Запажати и тумачити одлике језика и стила у дијалозима и монолозима драмских лица. Сагледати елементе комедије карактера и комедије ситуације у драматуршкој структури комедије *Госпођа мини-*

старка. Испитати облике вербалне и ситуационе комике у комедији. Увидом у природу света који је приказан у комедији са литерарног и театролошког аспекта сагледати уметничке вредности и инвентивност различитих приступа. Остварити свестрани увид у уметничке вредности Нушићеве комедиографске поетике.

Васпитни циљеви: Развијати код ученика критичка гледишта према друштвеним и моралним изопачењима приказаним у комедији *Госпођа министарка*. Тумачити узроке и последице нездраве амбициозности ликова, која почива на несагласју нереалних жеља и потреба и стварних могућности и способности ликова. Указивати ученицима на важност објективног сагледавања властитих могућности и способности. Проучити стваралачки поступак самокарактеризације ликова нарацијом/монологом. Васпитним деловањем током интерпретације комедије развијати и јачати критичку свест ученика. Наставним проучавањем хумористичких елемената у комедији ученици стичу сазнања о добру и злу, исправном и погрешном испољавању мисли, осећања и намера и усвајају пожељне образце понашања. Подстаћи ученике да свестраније интерпретирају идејно богатство Нушићевог стваралаштва.

Функционални циљеви: Читањем и тумачењем комедије *Госпођа министарка* усавршавати одговарајуће читалачке компетенције, међу којима су: вођење и коришћење бележака, план текста, успостављање поредбених гледишта на садржаје и ликове, подешавање врста читања посебностима текста и дела. Навикавати ученике да успостављањем аналитичко-синтетичких гледишта аргументовано тумаче појаве, ликове и књижевне вредности Нушићевих дела. Оспособити их да се према идејама из света књижевности односе на проблемски и критички начин. Навикавати ученике да своје ставове и закључке образлажу примерима из дела. Проучавање Нушићевог драмског стваралаштва заснивати на примени више књижевнонаучних метода. Настојати да оне буду у складу са конкретним естетичким појавама у књижевном делу и доминантним стваралачким поступцима. Навикавати ученике да сагледавају естетичке појаве у комедији *Госпођа министарка* са више становишта: књижевноисторијског, социолошког, психолошког, структуралистичког, лингвостилистичког. Оспособљавати ученике да критички читају, тумаче и вреднују комедију користећи више гледишта и компаративни приступ (поређење поетичких, естетских, структурних, стилских и значењских чинилаца присутних у Нушићевим делима, али и остварењима других аутора). Развијати њихово интересовање за позоришну уметност. Упућивати их да у проучавању Нушићевих драмских остварења у садејству користе литерарна и театролошка становишта/гледишта. Указати ученицима на читање и интерпретацију као прворазредне стваралачке активности. Развијати код њих свест о значају читања за формирање и унапређење личности и богаћење лексичког фонда. Подстицати машту, оригиналност и стваралаштво код ученика. Реализацијом изражајног и интерпретативног казивања, говорних и писаних вежбања развијати говорна умења и способности креативног изражавања.

3. Методички поступци и радње при наставном тумачењу комедије *Госпођа министарка*

Мотивисање и читање су неизоставне методичке радње приликом припремања ученика за тумачење комедије *Госпођа министарка*. Наставник може подстаћи заинтересованост ученика за читање ове Нушићеве комедије најављивањем привлачности хумористичне предметности и стваралачких поступака у делу. Унутарњу мотивацију за читање, осим радозналости, одликује и потреба ученика да на проблемски, стваралачки и истраживачки начин проуче комедију, њихово настојање да решавањем одређених литерарних проблема остваре когнитивни склад између мишљења, сазнања, уверења, запажања, ставова и понашања и да остваре задовољство и уживање током читања.

Популарисање дела уметничким утисцима може се вршити на више начина. Наставник на неком од часова који претходи обради комедије *Госпођа министарка* у пробном разговору мотивише ученике да изнесу уметничке утиске подстакнуте тим драмским остварењем. Таквим поступањем ученици ће заинтересовати друге ученике који нису прочитали дело да то учине и открију чари које ова комедија поседује.

– *Госпођа министарка* је, по мишљењу многих критичара, дело које је Нушић на најоригиналнији и најзанимљивији начин написао. Подсетите се духовитих ситуација из комедије. Образложите уметничке појаве које су побудиле ваше ведро расположење и смех. – Учите елементе смешног у изгледу, поступцима ликова и ситуацијама у којима се затичу. Истакните смешне елементе у Живкином говору и понашању, као и комичне ефекте у ситуацијама забуна и замена. – Објасните улогу хумора у уметничком свету ове Нушићеве комедије.

Динамичност радње у комедији *Госпођа министарка* остварена је бројним хумористичким ситуацијама и контрадикторним понашањем ликова. Читалачку радозналост ће побудити лик госпође Живке, њене особине, неразумни поступци, душевна расположења и начин говора. Ученици ће, захваљујући њеном лику, бити мотивисани да прочитају комедију са појачаном пажњом и интересовањем. Наставник може да подстакне емоционално и фантазијско ангажовање ученика тако што ће одговарајуће сцене из комедије прочитати изражајно и интерпретативно, како би ученике мотивисао да замисле ликове, духовите ситуације и појаве.

Како медији постају доминантни у савременом свету, подстицајно је укључивати аудио-визуелне уметности у наставни процес. Наставник може да се приликом припремања за интерпретацију служи аудио-снимцима узорних интерпретативних читања.² Обиле материјала о Нушићевим делима пружају наставнику

² Године 1969. снимљен је звучни запис дијалога Живке и Нинковића из Нушићеве комедије *Госпођа министарка*. Текст казују Љубинка Бобић и Павле Богатинчевић. На истој грамофонској плочи снимљена је сцена из комедије *Власт* у интерпретацији Љубинке Бобић, Бранка Ђорђевића и Душана Антонијевића (видети: ДИСКОС, МДК 6007).

могућност да мотивише ученике за читање пишчевих дела емитовањем инсерта из радијског,³ позоришног,⁴ филмског⁵ или телевизијског⁶ остварења.

Заинтересованост за комедију *Госпођа министарка* могуће је побудити читањем одговарајућих анегдота које се везују за настанак и реализацију позоришне представе *Госпођа министарка*.

4. Нушић учи Жанку министарку

Главну улогу у комедији *Госпођа министарка*, још док ју је писао, Нушић намењује Жанки Стокић, али на генералној проби писац није био задовољан њеном интерпретацијом. Знајући да је Жанка успешно играла само оне које су јој „лежале” у срцу и души, по личном осећању, Нушић је одмах осетио непотребну редитељску интервенцију, о чему прича Гита Предић у својим сећањима: „Када је дошао кући, рекао ми је да одем до ње и умолим је да игра Живку онако како она хоће, а не како су јој други наметнули. Рекао је да не послуша чак ни њега ако би јој штогод казао. Отишла сам одмах. Кад сам ступила у собу, већ је била сва нарогушена. Погледала ме је мргодно и упитала: ’Што си дошла? Имаш нешто да ми кажеш? Нећу ништа да чујем. Седи, попиј кафу па иди.’ Тако је мој покушај пропао. Али на самој премијери позвала ме је да одмах дођем. Када сам јој после првог чина пренела Агину поруку, узвикнула је задовољно: ’Па, тако и играм. Их! Што то нисам знала раније! Издох се жива од муке. Већ данима нисам знала шта ћу од беса.’”

И стварно играјући по своме *Госпођу министарку*, Жанка је доживела своје највеће успехе на сцени, што јој је признао и сам Нушић писмом од 10. маја 1930. године:

„Драга Жанка,

Ви сте вечерас већ педесети пут министарка. Нека Вам остале министарке не завиде, јер Ваше министровање траје само од дизања до спуштања завесе. Оно на чему Вам се може завидети, то је што сте и педесети пут онако исто свежи, онако исто ведри и онако исто изразити као и први пут кад сте сели у министарску фотељу.

Желим што пре да вам честитам и стото министровање, Вама због хонорара, а себи због тантијеме.

³ Позоришна представа *Госпођа министарка* премијерно је емитована на радију 1934. године. Ова комедија је у одломцима пуштана 1952. године, а као радио драма 1967. године.

⁴ Екранизација представе *Госпођа министарка* снимљена је 1966. Године 1972. гледаоци су имали прилике да у оквиру циклуса *Смех на београдским улицама* гледају инсерте из представа Народног позоришта. Тада су приказане Нушићеве комедије *Госпођа министарка* и *Народни посланик*. Осмог октобра 2013. године у режији Тајјане Мандић Ригонат изведена је представа *Госпођа министарка*, у којој је лик Живке Поповић тумачио глумач Горан Јефтић, а лик Раке глумица Катарина Марковић.

⁵ Филмови снимљени по тексту Бранислава Нушића: *Госпођа министарка* у режији Жоржа Скригина (УФУС, 1958), *Госпођа министарка* у режији Жоржа Скригина у продукцији VANS Filma (1996), Delta video (2004).

⁶ ТВ драма *Госпођа министарка* премијерно је приказана 1978. године у режији Дејана Мијача, а 1989. у режији Здравка Шотре (видети: Нушић 2006а).

Ваш увек одани
Б. Нушић” (Лазић 2014: 22).

5. Нушић у Прагу

У мају 1933. нови академик Нушић отпутовао је у Праг да види своју *Госпођу министарку* у режији Звонимира Рогоза, која се давала са великим успехом у Ставовском дивадлу. „*Госпођа министарка* се играла на свим сценама, по целој Чехословачкој”, пише Звонимир Рогоз. [...] Други дан по свом доласку у Праг посетио је Нушић управу Народног дивадла. [...] Сљедећег дана била је представа *Госпође министарке*, којој је био присутан сâм аутор... Представа је текла као никада... Аплаузи су, као и обично, текли један за другим... Ја сам играо Нинковића, а када сам завршио своју дионицу, пресвукао сам се и пошао у ложу Нушићу... Упитао сам га: ’Но, мајсторе, како вам се свиђа?’ Уто је публика опет заплескала на неки добар виц. ’Па, овај, свиђа ми се. Гледајте ви само ову публику, па то је дивота!’, зачас окренуо се к мени и запитао ме: ’А јелте... а јесам ли ја ово написао?’ А ја: ’Јесте, мајсторе.’ ’Е’, вели, ’онда сам добро написао!’” (Лазић 2014: 24–25).

6. Министарка у Прагу

По повратку у Београд, комедиограф Нушић је о утисцима са представе у Прагу штампи ово испричао:

„Госпођу министарку играла је одлично гђа Болдова. Хтео сам да јој се одужим једним лепим букетом цвећа. Отишао сам у једну цвећарницу, и споразумео се за букет. Требало је да буде леп, велики, импозантан. Рекао сам у цвећарници да се букет пошаље мени у позориште, а рачун мени, такође у позориште. Знате како је, хтео сам прво да видим то цвеће... Када је чин био завршен, било је много аплауза. Изазвали су и мене. Појавио сам се, задовољан игром и публиком. Одједном, док сам се клањао, предали су ми огроман букет цвећа – са цедуљицом. Неко ми је послао, а ја, захваљујући, стискао сам ону цедуљу на срце. Било је непријатно изненађење иза кулиса када сам ту цедуљу отворио: био је то рачун написан на моје име... Послао сам себи букет, а гђа Балдова је остала без цвећа. Њој сам лако објаснио неспоразум, али публици нисам могао: шта би Чеси казали да су видели како Нушић букет који је добио поклања јунакињи свог комада...” (Лазић 2014: 25).

Ученике наставник може мотивисати и навођењем одломака из књижевне и позоришне критике:

„Наша публика и наши глумци су то нагонски осетили. Зато су они одмах учили да је и Нушић велики писац. Док је критичарима требало скоро пола века да то схвате; а неколико деценија су се упињали да му загорчавају живот.

Што Нушић суверено влада, од осамдесетих година прошлога века, нашим позориштима и нашем публиком најнепобитнији је доказ његове супериорности и његове медитеранске ведрине” (Глишић 1966: 12).

Нушићев смех представља приказ медитеранског духа:

„Нушић је, у ствари, геније смеха. Смеха као животне радости. Смеха као диони-зијског, опијеног, безмерног весеља. (‘Веселост не може имати претераности, него је увек добра’, говорио је озбиљни Спиноза, поставка XLII). Смеха као израза ружног без бола (Аристотел); као стварања сопствене супериорности (Хобс, Бодлер); као ослобођење од напрегнутости (Кант); као контраста малог и великог, бескрајног и ограниченог, као негације једне негације; као предавање оном трећем лицу које: *’смејући се кроз живот, и у животу пролази своју стазу... и једино оно види живот’*, како је говорио сам Нушић” (Глишић 1966: 10).

7. Задаци за истраживачко читање комедије *Госпођа министарка*

Две недеље пре наставне интерпретације комедије *Госпођа министарка* наставник даје ученицима истраживачке задатке, којима их припрема за аналитичко-синтетичко проучавање комедије:

- 1) Како сте се осећали док сте читали комедију *Госпођа министарка*? Чиме је она посебно привукла вашу пажњу? Саопштите утиске и доживљаје поводом дела. Шта је из њене садржине оставило на вас посебан утисак? Образложите зашто. Који ликови су привлачили вашу пажњу током читања? Због чега управо они? Каква размишљања ова комедија побуђује у вама? Укажите на друштвене појаве које су вас подстакле да критички приступате друштву у којем живите. Размислите шта ову комедију чини актуелном и данас.
- 2) Проучите предговор комедије *Госпођа министарка*. Шта сазнајете из њега? Истражите зашто се јунаци понашају другачије кад Живка стекне положај. Шта су недостаци малограђанског друштва? Како појединац може да утиче на побољшање живота у таквој средини?
- 3) Сагледајте лик Живке Поповић са моралног становишта. Протумачите њене карактерне мане и интелектуалне недостатке. У чему се огледа њена малограђанштина? Шта је извор комике у њеном понашању? Како на њу утичу моћ и позиција коју је стекао њен супруг? Како околина реагује на њу пре него што је постала министарка и после? Каква је језик којим се Живка служи? Какве моралне девијације Живка испољава начином на који себе представља и хвали? Какав значај она себи придаје, потписујући се као министарка? Образложите естетску улогу вербалне комике у њеном говору. Запазите изразе које она изговара када је узнемирена или узбуђена и анализирајте за које их ситуације везује. Које вредности она сматра добрим, исправним и пожељним? Шта на основу њеног деловања сазнајете о паланачком менталитету? Проучите какав је Живкин однос према ћерки, сину и мужу. Анализирајте њено делање кад је постала министарка. Шта мотивише њене одлуке и поступке? Обратите пажњу на улогу поштапалица, клетви и изрека у тексту.

- 4) Сагледајте Симин лик са моралног становишта. Шта о њему сазнајете на основу начина његовог изражавања и понашања?
- 5) Анализирајте на који начин се у комедији заснивају и развијају драмски сукоби између Живке и Чеде. Проучите уметничке поступке којима су представљена драмска лица у одломку (портретисање, говорна карактеризација, ситуационо сликање). Анализирајте дијалог Живке и Чеде, доводећи га у везу са њиховим психолошким побудама. Проучите специфичности вербалног хумора као преовлађујућег својства Нушићевог дијалога. Шта на основу Чединих услова које таст Сима треба да оствари и начину супротстављања Живкиним намерама откривате о његовом карактеру? На који начин Чеда успева да доскочи превари коју су Живка и господин Васа намеравали да изведу?
- 6) Док читате дијалог Живке и Нате у шеснаестој сцени четвртог чина, упоредите реченице које оне изговарају и размислите о садржају који се њима исказује. Запазите како се јунакиње најчешће ословљавају. Ко започиње дијалог? Пронађите у тексту речце којима се исказује Живкино одобравање или негирање Натиних реплика. Запажајте којим врстама речи се исказује Живкина изненађеност и чуђење. Како она реагује у завршној сцени комедије? Шта поручује?
- 7) Установите којим је драматуршким поступцима аутор остварио снажне комичке ефекте. Протумачите на шта Нушићев доброћудни смех опомиње. Анализирајте друштвене недостатке које је писац у комедији приказао.
- 8) Прочитајте наведени одломак из Нушићевог *Културног тестамената* и образложите на који начин комедија *Госпођа министарка* потврђује пишчево настојање: „*Тек удружене све духовне моћи, једном заједничком и истрајном акцијом, моћи ће културним прегнућима да прошире духовне вредности у нашој средини и моћи ће да им обезбеде значај који оне имају у развиту једног културног младог друштва*” (Нушић 2006б: 458).

8. Литерарна и театролошка гледишта при наставној интерпретацији Нушићеве комедије

Методичар наставе књижевности Љ. Бајић у студији *Читање драме* указује на неопходност здруженог литерарног и театролошког увида при наставној интерпретацији драмског дела. Ауторка као значајније облике и садржаје рада издваја:

- „истраживачко и сценско читање комедије;
- поредбено тумачење комедије и њене сценске реализације;
- посматрање позоришне представе и њено критичко просуђивање;
- афирмисање драмског и сценског стваралаштва ученика (од читања драмског текста по улогама, преко драматизације текста, и стварања позоришних мапа, до писања оригиналних књижевних и сценских редакција драмског текста и позоришних и књижевних приказа и критика)” (Бајић 2013: 3).

Неповољна материјална ситуација, незаинтересованост одраслих и инертност школе допринели су томе да многи ученици никада нису били у прилици да погледају позоришну представу. После наставне интерпретације комедије *Госпођа министарка* наставник би могао да организује посету позоришту у коме би ученици имали прилику да виде извођење ове комедије. Гледање представе подстиче унутрашњу чулност и сценску имагинацију код ученика. Анализом драмске радње, изгледа сцене и реквизита, сценског покрета, говора, мимике, гестова и држања драмских лица, костима, светлосних и звучних елемената, режијске поставке) ученици ће употпунити знања о синкретизму и особености драмске уметности. Део наставног програма могуће је реализовати у Музеју Народног позоришта, Музеју позоришних уметности, Југословенској кинотеци. На тај начин се ученицима пружа увид у Нушићев драмски опус, али и „у позоришну историју комедије: у репертоар и време сценског приказивања, њену рецепцију код публике и у позоришној критици” (Бајић 2013: 3).

Наставно приказивање комедије на аудио или аудио-визуелан начин, путем звучне читанке, позоришне представе, филма, радио или ТВ драме, има за циљ да ученици ове садржаје доживе у изворном облику, читањем, слушањем и гледањем. Том приликом наставник ученике подстиче да погледају филмска и позоришна остварења која су доступна у дигиталној бази Музеја позоришних уметности или се приказују у Југословенској кинотеци. Од ученика се очекује да сагледају театролошке аспекте остварене у комедиографским остварењима која су гледали и напишу позоришну критику или приказ.

Књижевна дела, позоришна и филмска остварења доприносе развоју стране личности ученика, утичу на њихов интелектуални и емоционални развој, развијају њихову критичку свест и подстичу их на стваралаштво. Подстакнути извођењем комедије *Госпођа министарка* у позоришту или одгледаним филмом, ученици би могли да припреме изражајно и интерпретативно казивање репрезентативних сцена из те комедије. На тај начин би на оригиналан начин доживљајно, изражајно и интерпретативно дочарали поетичке, структурне, значењске, стилске, естетске и идејне аспекте овог Нушићевог остварења.

Приликом читања, тумачења и извођења комедије *Госпођа министарка* трајно се код ученика подстичу, негују и развијају интересовања за књижевну, позоришну и филмску уметност. Ђаци примењују различите стратегије читања и усаглашавају их са жанром књижевног дела. Умеју да аргументују своје ста-

вове и увиђају значај читања и наставне интерпретације Нушићеве комедије за формирање властитог језичког, литерарног, културног и националног идентитета.

ЛИТЕРАТУРА

Бајић 2013: Љ. Бајић, Читање драме, *Књижевност и језик*, 3–4, Београд, 351–362.

Вукићевић 2015: Д. Вукићевић, Смешан крај или крај смешног краја у Нушићевим комедијама, *Књижевна историја*, XLVII, 155, Београд, 25–40.

Глишић 1966: В. Glišić, *Nušiće njim samim*, Београд: Vuk Karadžić.

Деретић 1983: Ј. Деретић, *Историја српске књижевности*, Београд: Полит.

Јовановић 2014: Р. Јовановић, *Бранислав Ђ. Нушић – живот и дело*. Београд: Службени гласник.

Лазић 2014: Р. Лазић, *Позоришне анегдоте*, Београд: Самиздат.

Лешић 1981: Ј. Lešić, *Nušićeve smijeh*, Београд: Nolit.

Љуштановић 2013: Ј. Љуштановић, *Бранислав Нушић*, Нови Сад: Матица српска.

Мисаиловић 1983: М. Мисаиловић, *Комедиографија Бранислава Нушића*, Београд: Универзитет уметности у Београду.

Мркаљ/Павловић 2020: З. Мркаљ, М. Павловић, *Читанка за 2. разред гимназије*, Београд: Klett.

Николић 2012: М. Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Београд: Завод за уџбенике.

Нушић 2006а: Б. Нушић, *Сабрана дела Бранислава Ђ. Нушића*, књига дванаеста, Београд: Просвета, 461–475.

Нушић 2006б: Б. Нушић, *Сабрана дела Бранислава Ђ. Нушића*, књига петнаеста, Београд: Просвета.

Станковић Шошо 2019: Н. Станковић Шошо, *Књижевно дело Бранислава Нушића у настави*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије.

Сувајцић и др. 2020: Б. Сувајцић, Н. Станковић Шошо, А. Угреновић, С. Петаковић, М. Ђурић, *Читанка за 2. разред гимназије*, Београд: Нови Логос.

Nataša B. Stanković Šošo

BRANISLAV NUŠIĆ'S COMEDY *THE CABINET'S WIFE*
IN CONTEMPORARY TEACHING

Summary

The paper describes the methodological procedures and actions that can be applied in the teaching study of the comedy *The Cabinet Minister's Wife* (Branislav Nušić) in the second grade of high schools and secondary vocational schools. Motivating students to accept the work and become interested in reading it, through works with related topics, but also works by the same writer that they covered in previous grades during schooling, the teacher will prepare students for experiential, investigative and interpretative reading of the comedy *The Cabinet Minister's Wife* based on literary and theatrical approach. By localizing the comedy, the students will get closer to the historical moment in which this play was created. Through research tasks, the teacher will encourage the analytical-synthetic study of the comedy *The Cabinet Minister's Wife* and prepare students for its proper interpretation in Serbian language and literature classes. Forms of work stimulated by the text will enable students to independently conjure up the characters from the comedy in an expressive and interpretive way. Watching and commenting on the representative theatrical realization of the *The Cabinet Minister's Wife* will enable students to look at this play by Nušić from a theatrical point of view with a comparative approach.

Keywords: teaching interpretation, literary and theatrical study of comedy *The Cabinet Minister's Wife*, comedy, theater.